

קול צופיד

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

תולדות - תשנ"ט - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

וחייב, וכן המפרק ניירות דבוקין או עורות דבוקין ולא נתכין לקלקל בלבד הרי זה תולדת קורע וחייב". וכן נפסק בשו"ע סימן ש"מ סעיף יד.

למה הרמב"ם הוסיף בדבריו "בקולן של סופרים"? מה היה חסר להלכה בלי תוספת זו?

צריך לומר שיש פה תנאי בהלכה שאומר שרק כשמדביקים בדבק יציב ולא חד פעמי, כמו שסופרים עושים - רק בזה חייב. וממילא גם כשקורע ומפריד את אותו דבק ולא מתכוין לקלקל - חייב.

יש שאוסרים בכלל להשתמש בטיטולים וסברתם היא שאפילו אם אדם לא מדביק הרי הוא לוקח טיטול שהוא פשוט וכורכו מסביב לילד ועושה ממנו כלי המחובר לילד כמו מכנסים וזה לדידהו אבל מאחר שזה לא נעשה לקבע אין כאן יצירת "מכנסים" אלא עטיפה בלבד.

בטיטולים של היום יש לשון שבה יש דבק והיא משמשת לחיבור שהטיטול יעוצב הידק היטב על גוף הילד ולא ישמט ממנו. ויש בצד השני של הטיטול פלסטיק חלקלק שעליו מדביקים את הלשון עם הדבק ואינו נדבק חזק אלא בקלות ע"י משיכה הוא נשלף. ואם ידביקו את הלשון במקום אחר, הוא נדבק חזק ואי אפשר לשולפו בקלות וכשנלף הוא מושך אתו חלק מהטיטול. כזה אסור.

דפים של ספר הדבוקים

לפעמים נדבקים דפים של ספר זה לזה על ידי ריבה ודבש, האם מותר לפותחם בשבת?

אומר המגן אברהם ס"ק י"ח ושו"ע ר"ז ס"ק י"ז שמותר לפתוח את הדפים, כיון שהדבקה זו לא נעשתה לקיום ולא מתכוון להדביק.

לעומת זאת שעה שנפלה על ספר תורה אסור להוציאה בשבת. שפעם כשהיו רוצים להעביר ס"ת ממקום למקום ולא היו עשרה אנשים, היו מטפטים שעה כהה על אות אחת וכך היה הספר נפסל, ומעבירים ממקום למקום. ובמקום השני היו מוציאים את השעה והיה חוזר לכשרותו. ונשאלה שאלה מה יהיה אם שכחו להמיס השעה ביום חול האם מותר להוציאה בשבת? כי י"א שיש בזה דין כותב או מוחק עיין כה"ח ס"ק כ"ב וביאור להלכה שם.

וצריך לומר שהחילוק הוא כי בספר שנפל עליו ריבה או דבש או אפילו שעה - לא כיונת להדביק, ולכן מותר להוציאו. לעומת שעה שכיונת לכסות האותיות ולכן כשמוציא השעה הוי "כותב".

וכשמפרידים דפים הדבוקים בריבה או דבש יש להפריד הדף בעדינות כדי שלא יקרעו אותיות. ואע"פ שאין כוונתו "למחוק על מנת לכתוב", אע"פ כן דבר זה אסור מדרבנן, למחוק גם שלא על מנת לכתוב ועיין מש"ב שם ס"ק י' וביאור להלכה שם. וכה"ח ס"ק ז, צא, לט. ותוספתא המוזכרת ברא"ש פ"ז ס' ט'.

דפים של ספר שאינם חתוכים לגמרי

דרכם של כורכי ספרים להדפיס דף גדול משני צידיו, ואחר כך

השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל
ורבי יעקב יוסף בן מרגלית זצ"ל

פרשת השבוע : תולדות

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ט.

דיני חותך בשבת

בפרשת השבוע כתוב "ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק" יש השואלים מה החידוש בכך? ודאי הוא שאם יצחק בן אברהם, אז אברהם הוליד את יצחק?

אפשר לענות על פי מה שמובא בשולחן ערוך אורח חיים סימן תקצא ס"ע ז: שאומרים בתפילת ראש השנה "ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור" וכתב בשו"ע "שכך היא הנוסחא המפורסמת; והמדקדק לומר: "לזרע יעקב תזכור", משנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות ואינו אלא טועה". עכ"ל.

ומשמעות דבריו היא שהיו כאלה שרצו לדקדק ולומר דוקא "זרע יעקב" שלא יהיו עשו וישמעאל בכלל. אבל אומר השו"ע אין צורך בכך כיון שזרעו של אברהם הוא יצחק!! וזרעו של יצחק הוא יעקב!! וכשאומרים "ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור" הכוונה לזרעו של אברהם עוקד העקידה, וזרעו הוא יצחק. ואין צורך לפרט "לזרע יעקב". וזהו שכתוב בפסוק "אברהם הוליד את יצחק". זהו זרעו של אברהם ולא ישמעאל.

כמו כן אנו רואים בברכת יצחק ליעקב אחרי שהתברר לו שיעקב לקח את הברכות בראשית פרק כח "ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגריך אשר נתן אלהים לאברהם". ברכה זו של ארץ ישראל לא נאמרה ליעקב בפעם הראשונה, ברכה הראשונה שנתן יצחק ליעקב, כיון שבברכה הראשונה חשב יצחק שלפניו עומד עשו, ולא רצה לתת לו את ארץ ישראל. אבל כשהתברר לו שיעקב הוא מקבל הברכות אמר לו: קח את ארץ ישראל - "לרשתך את ארץ מגריך".

על ישמעאל נאמר פרק ט"ז פסוק י"ב "והוא יהיה פרא אדם" וכו' ופרש"י "לסטים". וכן בפרק כ"א פסוק כ' "ויגדל וישב במדבר ויהי רובה קשת" פרש"י שם "יושב במדבר ומלסטם את הבריות". הרי שרה אמנו כשראתה מה שעושים עם יצחק "מצחק" רש"י אומר שישמעאל רצה ללמד אותו כיצד עובדים ע"ז וכיצד עוברים על גילוי עריות, וכשראה שיצחק לא שומע לו אמר ללמדו להיות "רובה קשת" כדי להורגו "כמתלהלה יורה חיצים" וכוונתו להרוג אותו. אמרה "לסטים" "מלסטם" את אחרים לא "את בני את יצחק" וכל את לרבות זרעו וזרע זרעו עד עולם.

טיטולים

הרמב"ם כותב בפרק י מהלכות שבת הלכה יא "המדבק ניירות או עורות בקולן של סופרים וכיוצא בו הרי זה תולדת תופר

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

תולדות - תשנ"ט - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

איסור מחדת, מדאורייתא. ואם לא חותך לפי הסימנים האיסור הוא מדרבנן. ולפי המשנה ברורה - ס"ק מ"א "אם קורע נייר לקרעים כדי לקנח א"ע בהן או לשאר איזה תשמיש חייב משום קורע שהוא על מנת לתקן" - היינו זה איסור מדאורייתא של קורע כדי לתקן, גם אם לא חתך לפי הסימנים. ויש נפקא מינא אם האיסור הוא דאורייתא או דרבנן: כי אם הנייר חתוך, יכול האדם לקנח את עצמו בלי לקרוע, לזרוק את הנייר המלוכלך לאסלה ולהעביר עליו את המים וזה רק גרמא לפרור הנייר - ומותר. אך אם הנייר קצר ואין לו אפשרות כזאת - לפי המשנה ברורה - אין תקנה אלא ינקה את עצמו במים עיין מש"ב ס"ק מ"א. ולפי כה"ח היות שיש בזה כבוד הבריות מותר לחתוך לא חיתוך לפי הסימן! כי זהו איסור מדרבנן ס"ק פ"ה. והגמ' אמרה פ"א שהתירו איסור דרבנן של קינוח בצרור שעלו בו עשבים משום כבוד הבריות ועיין שו"ע ש"ב ס"ק ג' ובמש"ב ס"ק י"ב.

הפרדת נייר

יש קופסאות נייר בהן הניירות מקופלים זה בתוך זה, וכאשר מושך אחד נמשך השני עמו - אין בזה שום איסור ומותר להשתמש בהם בשבת. אגב, אדם שנכנס לשרותים בבית כנסת וכדומה ורוצה לקחת לשירותים נייר הגם שהנייר נועד לנגוב ידיים, על כגון זה נאמר בית דין מתנה שניתן יהיה להשתמש בהם גם לשאר הצרכים ומותר.

נייר כסף

לחתוך נייר כסף לפי מידה שהוא צריך זה אסור לכולי עלמא מדאורייתא משום מחדת. ולחתוך שלא לפי מידה - לפי המש"ב דלעיל זהו אסור דאורייתא, ולפי כה"ח זהו אסור דרבנן. וצריך לדעת, שבנייר כסף אין שום צד היתר לחותכו בשבת שלא כאמור לעיל בנייר טואלט ויש להכין מע"ש. אבל, אם חתכו נייר כסף - אלומיניום לפני שבת, ורוצים להשתמש בו בשבת, לעטוף כריך - מותר ואין זה עושה כלי, כי זה ארעי ואינו עושה כלי. ואם הכין מע"ש ניר כסף לכסות סיר יש להזהר שלא יכסה בשבת אם יש גובה מהאוכל עד הניר 8 ס"מ מדין אוהל ועיין שו"ע ס"י שט"ו סעי' ג'. אולם, מי שלוקח נייר כסף ותוחב בו את אצבעו כמין "כיס" אלומיניום - ונותן בפנים שוקולד וכיו"ב - זהו עושה כלי ואסור לעשות כן בשבת.

צמר גפן

בימינו יש חבילות של "צמר גפן" - אסור לתלוש חתיכות צמר גפן בשבת יש דיון מדוע זה אסור משום מתקן כלי, או משום קורע. ולכן יש להכין לפני שבת חתיכות צמר גפן ואז מותר להשתמש בהם. ויש להזהר שאין להרטיב צמר גפן במים או בשמן אלא שם מים או שמן על הילד ואחר כך מנגב בצמר גפן. וגם המוהלים יזהרו שלא להרטיב צמר גפן ביין להטעים

מקפלים לגודל של ספר וחותרים אותו בקצותיו. לפעמים לא חתך החותך כל צורכו ונשאר מעט מקום בו הדפים עדין מחוברים זה לזה. ובשבת אדם לפעמים מתפלל ובידו ספר כזה מה יעשה?

אומר משנה ברורה בסימן שמ"ד "ולקרוע מחדש דפין של הספרים שלא נחתכו מבעוד יום יש בהן חיובא ואפי' ע"י אינו יהודי - אסור ועיין ביאור להלכה שם. אומר הפמ"ג בא"א ס"ק י"ח אסור כיון שכשאתה פותח אתה חותך וקורע על מנת לתקן וזהו המקרה שאסור. המשנה ברורה הסביר שדבר זה אסור מדין "מכה בפטיש" שזו המלאכה האחרונה שאחריה הכלי ראוי לשימוש. וגם כאן קריעת הנייר האחרון מאפשרת את השימוש בספר. והרב בעל "תפארת ישראל" הסביר שדבר זה אסור מדין "תיקון מנה" - תיקון כלי.

כך אן כך דבר זה אסור וכנראה גם באיסור תורה, ועל כן צריך להזהר בענין זה זהירות מרובה עד כדי שראוי לבדוק בערב שבת את הספרים החדשים שאתה עתיד להשתמש בהם בשבת, שמא יהיה דף מחובר ומבלי משים תפריד אותו ועיין כה"ח שם ס"ק צ'.

ספרים מוחתמים על צידי הדפים

יש בתי כנסת שמחתמים את הסידורים על צידי הדף, ודבר זה יוצר בעיה בשבת כיון שכשהספר סגור אתה יכול לקרוא את האותיות שעל צידי הדף אבל כשפותחים אותו נמחקות האותיות ולכאורה זה מוחק!! בענין זה יש מחלוקת בין האחרונים והלבוש כותב באמת שדבר זה אסור מדין כותב ומוחק. ושו"ע הרב כתב שנהגו להתיר. המג"א ס"ק ו' מחמיר. הטי"ז שם ס"ק ב' נוטה להתיר. שו"ת רמ"א ק"י"ט מתיר. אבל הרבה אחרונים מחמירים עיין מחב"ר וש"י"ב שם.

המשנה ברורה וכה"ח מביאים את שתי הדיעות ומסיקים שטוב להחמיר לא להשתמש בספר כזה בשבת. ובדאי שלכתחילה אין להחתים ספר בצידי דפיו. שלא להיכנס למחלוקת. אבל אם נקלעת למקום שיש רק סידורים כאלו, ואין לך ספר אחר, ואינך יודע להתפלל על פה. מותר לפתוח את הספר וכדאי לא לפתוח את הספר באמצע, אלא דף דף עד שיגיע למחוז חפצו בסידור ואז לא ניכר שמוחק עיין מש"ב ס"ק י"ז וכה"ח ס"ק ל' ובס"ק מ"ד הציע לפתוח ביד שמאל, עי"ש.

נייר לנוחיות

הגמרא במסכת ביצה ל"ב אין שוברים את החרס ואין קורעים את הנייר מפני שהוא כמתקן כלי. וכן נפסק בשו"ע ס"י ש"מ סעי' י"ג.

וע"כ יש להזהר לחתוך לפני שבת "נייר טואלט" או לקנות נייר חתוך, אולם אם אדם שכח לחתוך נייר לפני שבת או שנקלע למקום שאין שם נייר טואלט חתוך ינהג כך:

אם יש נייר מחורר ומסומן לחיתוך - בודאי אסור לחתוך, כי לפי כף החיים ש"מ אות פ"ה אם חתך לפי הסימנים הרי זה

קול צופיך

מנחם הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

תולדות - תשנ"ט - מאת מנחם הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

תפוזים גם באנגליה. ולדוגמא, יש כיום מכוונות הסוחטות מיץ גזר - סחיטה זו אסורה בכל מקרה כיון שהיא חשמלית - אבל היות שאדם לא סוחט גזר בביתו בגלל שאין לו מכוונה בבית, ואם היתה לו מכוונה הוא היה סוחט, הרי זה נחשב כמיץ שציבור עושים, אך כאמור בכל מקרה אין אפשרות לסחוט גזר בכלל בשבת גם לא לתוך אוכל כיון שהסחיטה היא חשמלית.

תפוזים

כל העולם סוחט ואסור, אבל על אוכל מותר וכן על סוכר.

לימונים

הרא"ש מתיר לסחוט לימונים בשבת אומר הרדב"ז ח"א סי' י" שהרא"ש היה באירופה ושם אין לימונים. אבל במצרים ממלאין חביות של מיץ לימון וא"כ הוי כתותים ורימונים ואסור.

יש חולקים ואומרים כשסוחט פרי ושותה המשקה זה אסור אבל בלימון הנסחט אינו ניתן לשתייה לבדו וצריך להוסיף מים וע"כ שונה ויש להתירו. וכן פסק מרן בשו"ע סימן ש"כ סעיף ו'.

בא"ח יתרו ה' לימונים יש אוסרים לסחוטו לכלי ריקן אע"פ שדעתו לתת לתוך האוכל. וכן הסכים הרב חיד"א מחב"ר בס' ש"כ. וכן הכה"ח אות לב ומשני"ב ס"ק כ"ב. ע"כ שאם רוצה לעשות לימונדה ישים תחילה סוכר ועליו יסחוט ועליו יניח המים וסימנו והנה ס"ל"ס מוצב ארצה - סוכר, לימון, מים.

לדעת החזו"א אם סוחט על אוכל ואח"כ רוצה לשים עליו מים זה אסור הואיל ומטרתו היא שיהיה משקה ולא אוכל. ומהבא"ח הנ"ל משמע שמותר ולמעשה מותר.

מרק שרוצה לשים בו פלפל או סחוג בכלי שני ואין יד סולדת מותר. לסחוט לימון על מרק חם או קר אסור, ומותר באופן שיסחט על הלחם ואח"כ יניח הלחם במרק. וכן לסחוט לימון לתה אסור. יש אנשים ששמים פלח לימון לתה ויש כאלו שבסוף סוחטים עם הכפית את הלימון וזה אסור. כמו"כ אסור לשים הפלח בכוס ולשפוך עליו מים חמים כי זה מבשל ובפרט אם מערה מכלי ראשון שעל האש.

סוכר

סוכר נתעוררה בעיה של בישולי נכרים והבא"ח התיר עיין בא"ח חוקת כ"ב.

כתב ר"ז בהלכתא גבירתא אסור דאורייתא לשפוך מים חמים על סוכר או מלח למרות שהוא מבושל ואין בשול אחר בישול באוכל. אבל כששמים המים על הסוכר יהפך הסוכר לנוזל ואז יתבשל, ובנוזל יש בישול אחר בישול.

דין קוביות קרח

הגמרא במס' שבת נא: אומרת אין מרזקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו. אבל נותן הוא לתוך כוס או קערה ואינו חושש. מה הכוונה כוס ריק או מלא. רש"י פ"י שאסור לרסק משום דנקרא "מוליד בשבת ודמי למלאכה

לתינוק בברית המילה. ואם לא הכין צמר גפן מראש, יש להקל לצורך תינוק בלבד ולא לגדול. לחתוך כלאחר יד בשינוי, ולכן מי שימשוך במזלג צמר גפן - אין לך שינוי גדול מזה.

הלכות סחיטה

המשנה שבת קמ"ג אמרה: "אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין - ואם יצאו מעצמם - אסורין".

והגמרא מבחינה בין סוגי הפירות, ולמסקנתה, סחיטת ענבים וזיתים - אסורה מדאורייתא, תותים ורימונים - מדרבנן. ושאר הפירות - מותר.

וזאת דווקא להוציא מהן משקין או לתוך משקה - אבל לסחוט לתוך אוכל - מותר עיין שבת קמ"ד ע"ב ושו"ע ש"כ סעי' ד'.

רמונים

אמרה הגמרא: "סוחטין בפגיעין ובפרישין ובעוזרדין אבל לא ברימונים, ושל בית מנשיא בר מנחם היו סוחטין ברימונים".

מדוע נזכר שמו של מנשיא בן מנחם, הגמרא אומרת שהוא לא היה תנא ולא אמורא, אלא שהאיש הזה היה רגיל לסחוט רימונים וזכה שהלכה זו תאמר על שמו. כנראה שהוא היה מדקדק במעשיו ובא לשאול את החכמים אם מותר לסחוט רימונים בשבת.

הסביר רש"י את טעם סחיטה ברימונים: "אבל לא ברימונים - דאורחיהו בהכי ושל בית מנשיא - היו רגילין לסחוט רימונים בחול, אלמא איכא דסחית להו הלכך בשבת אסור".

האם בגלל שהם היו רגילים לסחוט, על כולם תאסור סחיטת הרימונים? כן! והגמ' מביאה דוגמא לכך שבערביא הערבים זורעים ומגדלים קוצים בכרם והיות שזה אוכל הרי זה כלאי הכרם וצריך לעקור אותם לשיטת רבי אליעזר כדלהלן.

מה דין פירות הדר? תפוזים?

כתב השולחן ערוך שכי' סעיף א': "ושאר כל הפירות - מותר לסחוט".

והרמ"א כתב: "ובמקום שנהגו לסחוט איזה פירות לשתות מימיו מחמת צמא או תענוג דינו כתותים ורימונים, אבל אם נהגו לסחוט לרפואה לבד אין לחוש" ז"א שהמקום קובע לכלל.

והמגן אברהם האריך להסביר מה קובע לחייב את כל העולם, עיר? מקום מסוים או מספר אנשים? עיין שם ס"ק א' ומש"ב שם ס"ק ח' וכה"ח שם והגאון שם.

אבל מהרמב"ם פרק כ"ד הלכה י"ב משמע שלא כהמגן אברהם.

שכתב הרמב"ם "ומקצת בני אדם סוחטים אותם" הרי לפי הרמב"ם זה תלוי במקצת אנשים ולהמגן אברהם זה תלוי בעיר, במקום או בריבוי פרי שבמקום.

למעשה: כל מיץ שציבור עושים אותו הרי זה מיץ שאסור לסחוט בשבת. וכגון בני אנגליה שאין להם תפוזים בשפע, הם אמנם לא רגילים לסחוט מיץ תפוזים כי הם יקרים מאוד אבל בארץ ישראל סוחטים תפוזים - ולכן יש לאסור סחיטת

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

תולדות - תשנ"ט - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

תשובות לשואלים

חלב עכו"ם שאלה: שמענו שיש גם במוצרי שוקולד וחלב של "עלית" "חלב עכו"ם" - האם צריך להזהר בזה?

תשובה: חז"ל אמרו שכל האוכל מאכלות אסורות הריהו בגדר "ונטמאתם בם" - ונטמטם בם! המאכלות הללו גם אסורות וגם מטמטמות את חלב. והטמטום הראשון הוא שאדם מזלזל באיסור מאכלות אסורות מדאורייתא או מדרבנן - ונכשל בהם, בתירוצים שונים של היצר הרע.

למעשה אסור לתת חלב עכו"ם, חלב של גוי גם לתינוק בן יומיו! ואם יש הכרח כגון אוכל לתינוקות שיש בו חלב עכו"ם ואין ברירה, מותר לתת לו. ויש להזהר מאוד בדבר הזה שלא לאכול מאכלי עכו"ם, ולחנך את הילדים שלא לאכול סוכריות וממתקים בלי לבדוק אם הן כשרות ללא חלב עכו"ם. ומי שיש לו חולה בתוך ביתו וצריך לתת לו גבינה ואין לו אלא גבינה שיש בה חלב עכו"ם וכמובן היא גבינה כשרה משאר הבחינות - בזאת יש להקל ולתת לו.

קריאת התורה שאלה: שני חתני בר מצוה הכינו ללא תאום את קריאת אותה "עליה" - מה ניתן לעשות, והאם יש הבדל בין שבת ליום חול?

תשובה: בשבת הספרדים נהגו להוסיף עולים אמנם לפי הקבלה ראוי שיעלו דוקא שבעה ומפטיר והפוסקים כהרמ"א נהגו שלא להוסיף עולים אלא כשיש צורך גדול. במקרה כזה גם להרמ"א זה מקרה שיש בו צורך ולכן ילכו לרב שיראה מהי העליה שהילדים הכינו ואם אפשר לחלקה לשני חלקים, שלשה פסוקים לכל הפחות לכל עולה, ואז כל ילד יעלה לקריאה שהכין. ואם אין אפשרות לחלק את העליה יעלה כל אחד ויקרא בברכות את אותה העליה, וכפי שנהוג בשמחת תורה שהרבה עולים קוראים הפסוקים של "ולאשר אמר". אם כי בדרך כלל יש אומרים שזה מותר רק בשמחת תורה, אך כאן יש מקום להקל. אולם, אם שני החתנים כהנים או לויים אסור להעלות כהן אחר כהן או לוי אחר לוי, ובכלל בהמשך הפרשה לפי הרמ"א אין מעלין כהן או לוי לעליה אמצעית, אך למנהגנו מותר להעלות כהן או לוי, לעליית שלישי, רביעי וכו' אך אומרים "אף על פי שהוא כהן": או "בית אהרן" ומכל מקום גם באמצע העליות אין מעלין כהן אחר כהן או לוי אחר לוי. ואם היו שני חתנים כהנים או לויים אין אפשרות שאחד יעלה אחרי השני וימצאו פתרון אחר, או העלאת מישהו אחר ביניהם או קריאה בשני מנינים נפרדים. וביום חול אין מוסיפין עולים, ואמנם החיד"א הקל להעלות שני חתנים בבר מצוה כך שיהיו ארבעה עולים - אך לא נהגו להקל כמותו. ואם יש שני נערים שהכינו את אותה הקריאה ביום חול - יתפצלו לשני מנינים לקריאת התורה.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

שבורא המים האלו". ובענין נותן לתוך הכוס וכו' פירש רש"י לתוך הכוס "של יין" בימות החמה כדי לצנן ואע"פ שנימוח מאיליו אינו חושש בספר גזע ישי שואל האם מותר בשבת לברוא גולם ופסק לאסור והקשה עליו הבא"ח שר' אברהם פלאגי שואל איך מותר בשבת ללמוד תורה כי בזהו כותב שנבראין מלאכים. ומוסיף הבא"ח שכתוב בגמ' שהאדם עושה מצוות בורא מלאך ותיירץ שיש הבדל בין בריאה גשמית לרוחנית עיין שו"ת עוד יוסף החדש סי' נ'

למדנו מדברי רש"י שלרסק בכלי ריקן אסור אבל לתת בתוך המים או יין ונמס מאליו מותר, וכן לרסק אפילו בכלי עם מים אסור.

דעת הרמב"ם לתוך קערה או לתוך כוס עם מים משמע שמותר לרסק פכ"א הי"ג וי"א שלר"מ היה בזה גירסה אחרת בגמרא. כתב ה"ה שדעת רמב"ן ורשב"א מותר לרסק בתוך מים וכן משמע מהתוספתא. וכל האיסור אינו כרש"י משום גזירת מלאכה. אלא מפני גזירת סחיטת פירות העומדים למשקין והוסיף המ"מ שאין כאן דין נולד ולפיכך מותר לשים קרח בתוך כוס ריקה שתימס ותהיה למים וכן מותר ליתן מאכל קרוש בשמש שימס מעצמו ואין כאן דין נולד אולם עיין להלן שיש חולקים.

בשו"ע שיי"ח ט"ז "מותר ליתן אינפנדרה רוטב קפוא כנגד האש ואע"פ שנמס" והרמ"א כי שיש מחמירים והטעם הוא כמ"ש ספר התרומות מדין נולד ואע"פ כתב הרמ"א שם שבשעת הדחק ניתן להקל ולפי"ז בקבוק מיץ או מים קפואים לשימו בשמש להפשירו למים לדעת מרן מותר ולדעת רמ"א לכתחילה לאסור.

הלכה למעשה

לדעת מרן אסור לרסק קוביית קרח וכן אסור לרסקה בתוך מים לערבב מותר ומותר להניח קוביה בכוס ריקה ותימס ותיהפך למים מעצמה וכ"ש שמותר לשים בתוך כוס עם מים או יין כי קמא קמא בטיל ואין לנער בקבוק קפוא אסור משום מרסק.

לרמ"א לרסק בכוס אסור, להפשיר בכוס ריקה לכתחילה אסור ובשעת הדחק מותר להכניס קרח בתוך כוס עם מים מותר וכן לרסקה בפנים מותר. עיין לכל הנ"ל סימן ש"כ סעי' ט' ולמשי"ב ס"ק לב-לה כה"ח שם ס"ק מז, מט, סא, סב. בא"ח שיי"ח יתרו ט.

טעם המחלוקת כי יש שלושה טעמים לאיסור ריסוק שלג וברד. לרש"י מדין כעין בורא מים וזה דומה למלאכה. לסברת הר"ן דומה לסוחט פירות העומדים למשקה. לסברת בעל התרומות מדין נולד. לדעת מרן כסברת רש"י והר"ן ולא כסברת בעל התרומות לדעת רמ"א גם כמו בעל התרומות מדין נולד ועיין למשי"ב סי' שיי"ח ס"ק ק"א ק"ה ולכה"ח שם ס"ק קנ"ז קנ"ט קס"ג ובסי' שיי"ח משי"ב ס"ק ל"ג ל"ה ולכה"ח שם מסיק נז' עד ס"ק ס"ג ועיין שו"ת ר"פ ח"ג סימן י"ד ובא"ח יתרו ט'.

